संपूर्णत: सुधारित
9 वी आवृत्ती

PRAVIN C
PUBLICATION

प्रो. प्रविण चोरमले सरांचे

THE ANALYST™

राज्यसेवा पूर्व परीक्षा 2025

वर्गीकरण आणि विश्लेषणात्मक प्रश्नसंच: 2024 ते 2012

TopScore Analysis

आवाका, क्वेश्चन पॅटर्न, लॉजिक आणि प्रेडिक्शनसह
100% एररलेस असणारे एकमेव पुस्तक!

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा - 2025

(वर्गीकरण व विश्लेषणात्मक प्रश्नसंच 2012–2024)

लेखन व संकलन : प्रा. प्रविण इंदूमती श्रीराम चोरमले

Email. : chormalepravin@gmail.com

pravincpublication@gmail.com

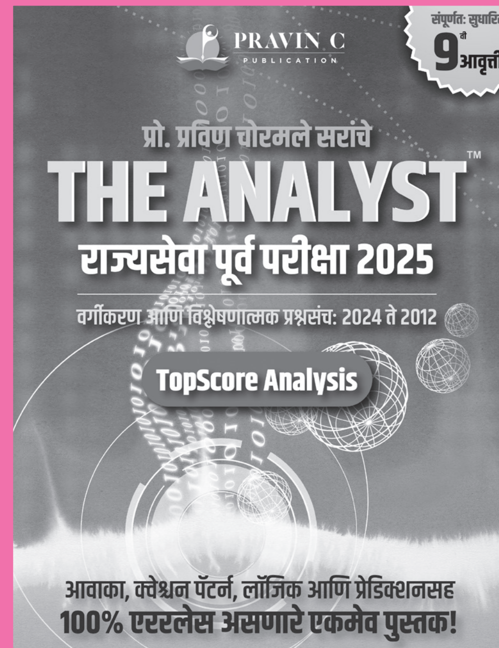

प्रकाशक :

प्रविण सी. पब्लिकेशन

128/3/1 बारंगणी मळा, ओव्हीओ गार्डन, फ्लॅट नं. ए 104,

धायरी - 411041

ऑफिस - 3 रा मजला, निलय कॉम्प्लेक्स, हॉटेल शेतकरीच्या

शेजारी, आनंद नगर, पुणे - 411051

Email. : pravincpublication @gmail.com

Telegram : Pravinchormaleanalysis

© लेखकाधिन

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted, in any form or by any means, without permission. Any person who does any unauthorised act in relation to this publication may be liable to criminal prosecution and civil claims for damages.

आवृत्ती 9 वी : जुलै 2025

मूल्य ₹ 925/-

अक्षर जुळवणी/मांडणी : प्रविण सी. पब्लिकेशन टीम

मुखपृष्ठ : Urban Pixels.in

विशेष सूचना :

पुस्तकातील माहिती शक्य तेवढी अद्ययावत व अचूक देण्याचा प्रयत्न केला आहे. तरीही नजरचुकीने काही त्रुटी असल्याचे निदर्शनास आणून दिल्यास योग्य त्या सूचनांचा पुढील आवृत्तीत आवश्य विचार करू. तसेच पुस्तक वाचताना काही समस्या निर्माण झाल्यास 9700529393 या भ्रमणध्वनी क्रमांकावर कॉल करून प्रत्यक्ष निराकरण करू शकता. तसेच विविध संकेतस्थळ, विविध संदर्भग्रंथांचा उपयोग करून पुस्तकाची रचना केली आहे. तरी लेखक, प्रकाशक, विक्रेता सर्व बाबींशी सहमत असेलच असे नाही.

प्रस्तावना :

नमस्कार विद्यार्थी मित्रांनो,

नमस्कार विद्यार्थी मित्रांनो,

2025 मध्ये होणाऱ्या राजपत्रित गट-अ आणि गट-ब साठी तांत्रिक, कृषी, वनसेवा या सर्व विगासाठी एकच सामाईक पूर्व घेतली जाणार आहे. त्यामुळे जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांना आयोगाचा Q. Pattern आणि परीक्षाभिमुखता समजण्यासाठी हे पुस्तक आपल्या हाती देताना आनंद होत आहे.

प्रथमता प्रश्नांचे वर्गीकरण हे मुद्दे निहाय केले आहे. त्याचबरोबर सर्व प्रश्नांची उत्तरे बिनचूक व परीक्षाभिमुख देण्याचा प्रयत्न केला आहे. त्याचबरोबर आवश्यक त्या ठिकाणी या प्रकरणाशी संबंधित इतर महत्त्वपर्ण बाबी आणि महत्त्वाचे तक्ते देण्यात आले आहेत. आयोगाचा पॅटर्न समजता यावा यासाठी आवश्यक त्या ठिकाणी आयोग ज्या ठिकाणी चुकवते त्या जागा आणि चुकवण्याच्या पद्धती सांगितल्या आहेत.

विद्यार्थी मित्रांनो, कमी कालावधीमध्ये यश मिळवायचं असेल तर जास्तीत जास्त रिव्हिजन करणे गरजेचे आहे. त्यासाठी या पुस्तकामध्ये महत्त्वाची प्रकरणे परिपूर्ण माहितीसह समाविष्ट करण्यात आली आहेत. त्यामुळे हे पुस्तक वाचत असताना आयोगाची दिशा, आयोगाचा पॅटर्न, आयोगाचे प्रेडिक्शन याबाबतीत आपणाला मार्गदर्शन देईलच, त्याचबरोबर बिनचूक माहिती आणि परिपूर्ण माहिती यामुळे तुम्हाला रिव्हिजन साठी सर्वात उपयोगी ठरेल.

हे पुस्तक तुमच्यासाठी कमी कालावधीमध्ये आत्मविश्वास निर्माण करणारे ठरेल अशी अपेक्षा आहे. येणाऱ्या परीक्षेसाठी आपणाला कमी कालावधीमध्ये अभ्यासाची योग्य दिशा मिळावी तसेच आपणाला कमीत कमी कालावधीमध्ये आत्मविश्वास आणि यशाची हमी मिळावी यासाठी लवकरच टेलिग्राम, ऑनलाईन प्लॅटफॉर्म (प्रविण चोरमलेज् मास्टर क्लास) लवकरच सुरू करीत आहोत. येणाऱ्या परीक्षेसाठी आपणा सर्वांना शुभेच्छा....!

हे परुतक तुमच्यासाठी कमी कालावधीमध्ये आत्मविश्वास निर्माण करणारे ठरेल अशी अपेक्षा आहे

All the best...!

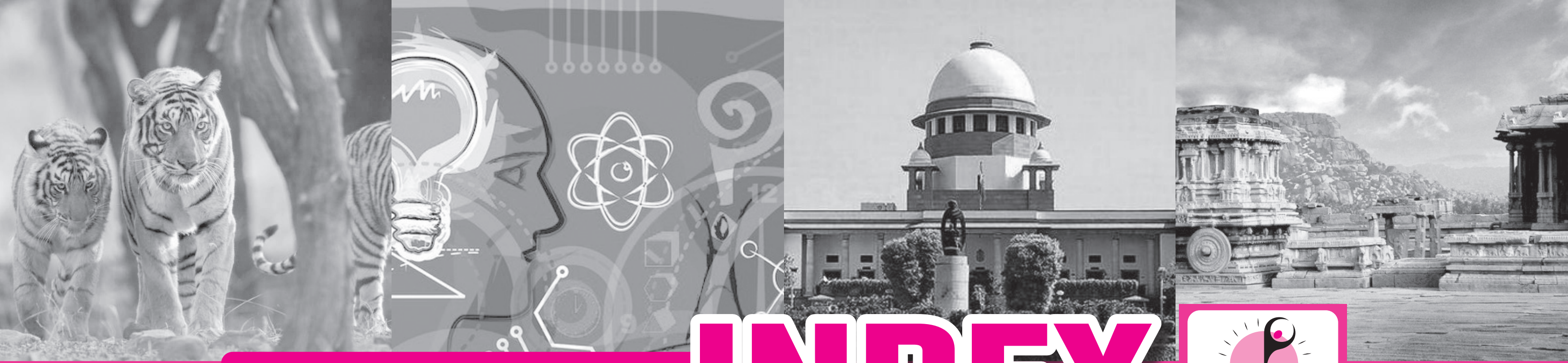

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

1 राज्यशास्त्र विभाग 17

1 घटनानिर्मिती व राज्यघटना 18

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	घटनानिर्मिती प्रवास	7	18
1.2	घटनेची वैशिष्ट्ये	10	26
1.3	राज्यनिर्मिती (कलम 1 ते 4)	6	33
1.4	नागरिकत्व	3	38
1.5	मूलभूत हक्क (कलम 12 ते 35)	10	40
1.6	मार्गदर्शक तत्त्वे (कलम 36 ते 51)	5	52
1.7	मूलभूत कर्तव्य (कलम 51A)	5	56
1.8	घटनादुरूस्त्या व कलम 368	12	59
1.9	परिशिष्ट्ये	4	72
1.10	घटनेचे भाग	1	75
1.11	भाषाविषयक तरतुदी	2	76
1.12	महत्त्वाचे खटले	4	78

2 संसद 82

2.1	लोकसभा/राज्यसभा	10	83
2.2	लोकशाही तत्त्वे/वैशिष्ट्ये	2	90
2.3	राष्ट्रपती व उपराष्ट्रपती	8	91
2.4	पंतप्रधान/मंत्रीमंडळ	6	98
2.5	संसदीय कामकाज पद्धती	12	102
2.6	आणीबाणी	2	110
2.7	महत्वाच्या परिषदा	9	111
	A) आंतरराज्यीय नदी वाटप / आंतर-राज्य परिषद	2	111
	B) विभागीय परिषदा	2	113
	C) वित्त आयोग	1	114
	D) केंद्रिय माहिती आयोग	3	114
	E) एकत्रित	1	115
2.8	लोकपाल/लोकायुक्त	2	116
2.9	पुरस्कार	3	121
2.10	राष्ट्रीय आयोग	7	123
	A) राष्ट्रीय अनुसुचित जाती व जमाती आयोग	1	123
	B) राष्ट्रीय मागासवर्ग आयोग	1	123
	C) राष्ट्रीय महिला आयोग	1	124
	D) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग	3	124
	E) एकत्रित	1	126
2.11	राजकीय पक्ष	3	128
2.12	निवडणुक आयोग	2	132
2.13	निवडणुका	2	134
2.14	केंद्र-राज्य संबंध	2	136
2.15	राज्य व केंद्रशासित प्रदेश	2	137

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

2.16	नागरी सेवा / UPSC	4	138
	A) लोकसेवा आयोग	3	139
3	**राज्य विधान मंडळ**		**141**
3.1	राज्यपाल	7	142
3.2	विधानभवन/विधान परिषद	5	147
3.3	मुख्यमंत्री/मंत्रीमंडळ	2	150
3.4	लवाद	1	152
3.5	प्रशासकीय सेवा	1	153
4	**पंचायतराज**		**154**
4.1	73 वी व 74 वी घटनादुरूस्ती	5	154
4.2	जिल्हा परिषद व समित्या	4	159
4.3	प्रशासकीय पदाधिकारी	1	163
4.4	पंचायतराज समित्या/आयोग	3	164
4.5	महत्वाच्या योजना	1	167
5	**न्यायालये**		**168**
		6	
6	**संक्षिप्त राज्यघटना**		**173**

PRAVIN C
PUBLICATION

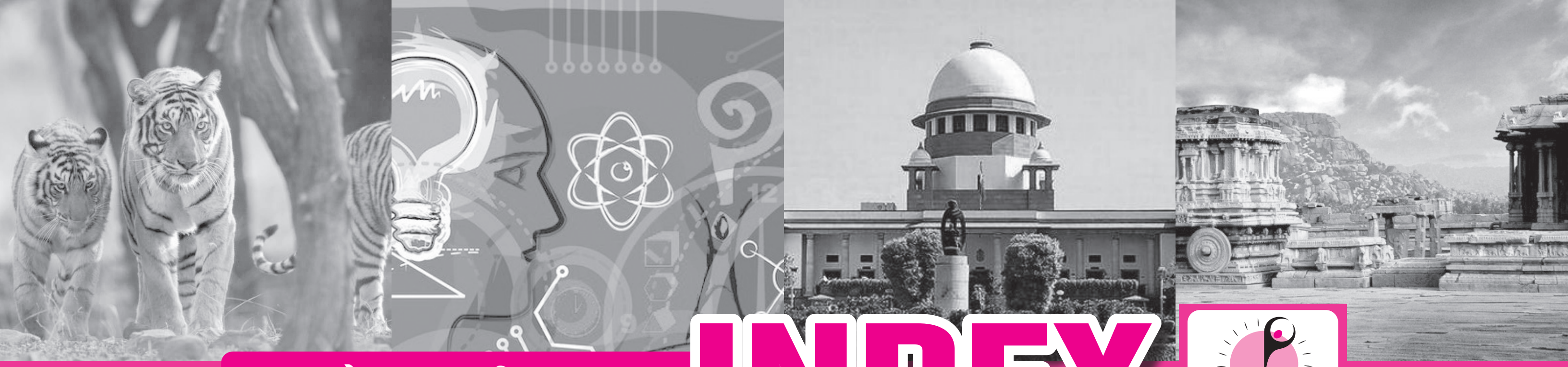

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

2 अर्थशास्त्र विभाग 1 — 185

1 शेती — 186

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	जमिन सुधारणा चळवळ व व्याप्ती	5	187
1.2	जमिन सुधारणा व घटक	2	189
1.3	जमीन उपलब्धता, आकडेवारी	3	190
1.4	जमीन बांध पद्धती	1	193
1.5	संकल्पना (Concept)	2	194
1.6	यंत्र	1	194
1.7	जलसिंचन	2	195
1.8	निर्देशांक	2	197
1.9	पीके	5	198
	(1) रोग – तणनाशक	1	198
	(2) शास्त्रीय नावे	1	198
	(3) पिके, पिकांच्या जाती	2	199
	(4) पिकांमधील घटक	1	199
1.10	खते	1	201
1.11	मत्स्य शेती	2	201
1.12	पशुपालन	4	202
	(1) जाती	2	202
	(2) पशूंचे रोग	1	202
	(3) वैशिष्ट्ये व उपलब्धता	1	203
1.13	विविध क्रांत्या	4	203
	(1) हरीत क्रांती	1	203
	(2) इतर क्रांत्या	3	204
1.13	किंमत निर्धारण आयोग	2	205
1.15	महत्वाचे अभियान/योजना	2	208
1.16	समस्या (धूप, दुष्काळ)	2	210
1.17	इतर शेतीचे प्रकार-रेशीम/लाख	3	211

2 दारिद्र्य बेरोजगारी व विकास — 214

2.1	दारिद्र्यमापन	7	214
2.2	संकल्पना	6	221
2.3	दारिद्र्यनिर्मूलन योजना/कार्यक्रम	5	223
2.4	रोजगार निर्मिती योजना	3	226
2.5	सामाजिक समावेशन	7	229
2.6	वित्तीय समावेशन / योजना	3	232
2.7	वृद्धी व विकास	5	233
2.8	विविध निर्देशांक	14	236

3 योजना/नियोजन — 243

3.1	भारतीय नियोजन तत्वे-उद्दीष्ट्ये	5	243
3.2	दुसरी योजना (1956-61)	2	249
3.3	योजना अवकाश (1966-69)	1	250
3.4	7 वी योजना - 1985-1990	1	251

INDEX

3.5	9 वी/10 वी योजना	2	251
3.6	11 वी योजना : (2007-2012)	5	253
3.7	12 वी योजना (2012-2017)	3	257
3.8	नीती आयोग	3	259

4 पंचवार्षिक योजना Notes 261

4.1	पहिली योजना (1951 ते 1956)		261
4.2	दुसरी योजना (1956 ते 1961)		262
4.3	तिसरी योजना (1961 ते 1966)		263
4.4	योजनेला सुटी (1966-69)		263
4.5	चौथी योजना (1969 ते 1974)		263
4.6	पाचवी योजना (1974-1978)		264
4.7	सरकती योजना (1978-1980)		264
4.8	सहावी योजना (1980 ते 1985)		265
4.9	सातवी योजना (1985 ते 1990)		267
4.10	दोन वार्षिक योजना		267
4.11	आठवी योजना (1992 ते 1997)		268
4.12	नववी योजना (1997 ते 2002)		269
4.13	दहावी योजना (2002 ते 2007)		270
4.14	अकरावी योजना (2007 ते 2012)		270
4.15	बारावी योजना (2012 ते 2017)		271

5 व्यापार 273

5.1	आयात-निर्यात	8	273
	(1) वस्तू	1	273
	(2) व्यापाराची रचना	1	275
	(3) व्यापाराच्या दिशा	3	276
	(4) गट	1	281
5.2	आयात-निर्यात धोरण	3	282
	(1) आयात-निर्यात धोरण - 2002-07	2	282
	(2) विदेशी व्यापार धोरण - 2009-14	1	283
5.3	SEZ	2	284
5.4	फेमा / फेरा	1	285
5.5	आयात निर्यात संस्था	1	286
5.6	सार्वजनिक कर्ज	1	286
5.7	आंतरराष्ट्रीय संस्था - IMF / World Bank	3	287
	(1) GATT	1	287
	(2) IMF	1	287
	(3) WTO	1	288

6 बँकिंग 289

6.1	रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया	4	289
6.2	प्रादेशिक ग्रामीण बँक (RRB)	1	293
6.3	अग्रणी बँक योजना (LBS)	1	294
6.4	समित्या	1	295
6.5	राष्ट्रीयीकरण	2	296
6.6	बँकिंग योजना	2	298
6.7	वित्तीय संस्था	1	299
6.8	विविध आर्थिक सुधारणा	1	300

7 किंमत व भाववाढ 301

7.1	महागाई, भाववाढ	7	301
7.2	किंमत निर्देशांक	3	307

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

8	**ग्रामिण व शहरी विकास**		**309**
8.1	महत्त्वाच्या योजना/नागरीकरण	10	309
9	**राजकोषीय धोरण**		**315**
9.1	बजेट - (लिंग आधारीत बजेट)	2	315
9.2	लेखापरीक्षण	3	316
10	**उद्योग**		**318**
		5	
11	**भारतीय कर प्रणाली**		**322**
11.1	भारतीय कर व्यवस्था	3	322
12	**ऊर्जा**		**326**
		3	
13	**राष्ट्रीय उत्पन्न संकल्पना**		**328**
		2	
14	**नविन कायदे अधिनियम**		**331**
		2	
15	**L. P. G धोरण**		**333**
		2	

2 अर्थशास्त्र विभाग 2 — 340

1	**शाश्वत विकास**		**341**
		11	
2	**लोकसंख्या**		**347**
2.1	लोकसंख्याविषयक सिध्दांत	2	347
2.2	विविध संकल्पना	5	348
2.3	विविध लोकसंख्या धोरण	8	351
2.4	भारत : लोकसंख्या जनगणना - 2011	11	355
2.5	महाराष्ट्र : लोकसंख्या जनगणना - 2011	4	368
2.6	महाराष्ट्र लोकसंख्या : इतर महत्वपूर्ण माहिती व तक्ते		370

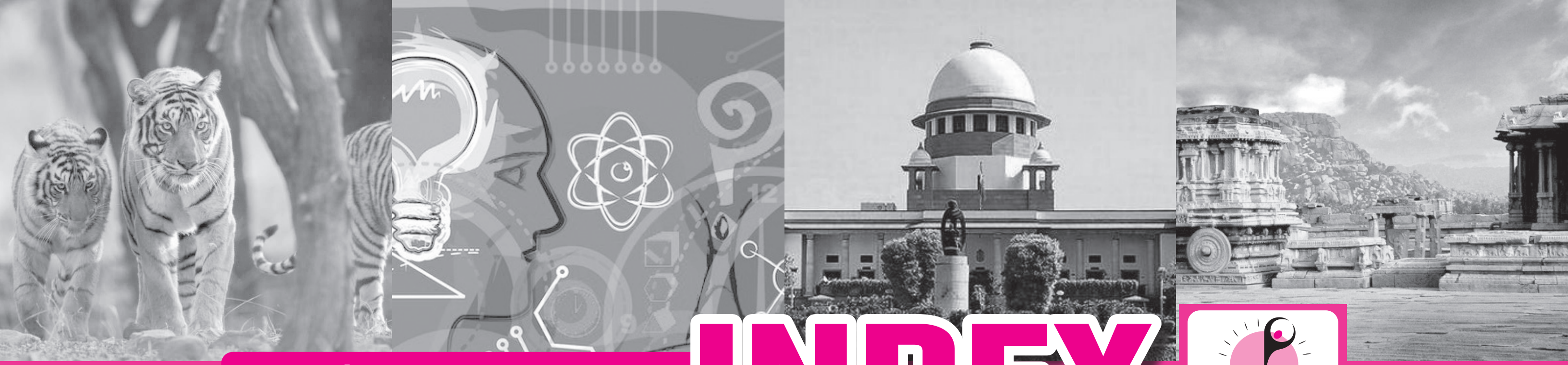

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

3 भूगोल विभाग 377

1 सौरमाला/ पृथ्वी 378

1.1	सौरमाला	2	379
1.2	भूशास्त्रीय कालखंड	1	381
1.3	पृथ्वी उत्पत्तीचे सिद्धांत	4	382
1.4	रेखावृत्ते/अक्षवृत्ते	5	387
1.5	पृथ्वीचे परिवलन/परिभ्रमण	2	391

2 प्राकृतिक भूगोल 392

2.1	पृथ्वी व तिचे अंतरंग	3	392
2.2	ज्वालामुखी	3	396
2.3	भू-आकार (वारा, पाणी, नद्या)	5	400
2.4	खडक (भारतातील) व खडकाचे प्रकार	6	413
2.5	भूअंतर्गत शक्ती/ भूकंप	3	417
2.6	रासायनिक-विदारण	1	421

3 हवामान 423

3.1	सौर ऊर्जा	4	423
3.2	विविध दाबाचे पट्टे	1	428
3.3	ग्रहीय वारे	2	429
3.4	विविध जागतिक वारे	5	432
3.5	हवामान, पर्जन्य, ढग	4	435
3.6	एल निनो/ला निना	2	439
3.7	वने	3	440

4 सागरशास्त्र 447

4.1	क्षारता	2	447
4.2	समताप	1	449
4.3	समुद्रतळाची रचना	2	451

5 जागतिक भूगोल 454

5.1	नद्या	3	454
5.2	जागतिक पर्वत, पठारे, सरोवरे	5	457
5.3	वाळवंट	2	461
5.4	आखात	1	462
5.5	जगातील देश / वैशिष्ट्ये	4	462
5.6	आदिवासी जमाती/स्थलांतरित शेती	2	464
5.7	जागतिक लोकसंख्या / मानवी भूगोल	2	465

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

6 भारताचा भूगोल 467

6.1	भारताचा विस्तार/स्थान/भूसीमा	5	468
6.2	भारतातील नदी प्रणाली	16	474
	(1) उगम-उपनद्या	4	474
	(2) हिमालयीन / प्रायद्वीपीय नद्या	2	479
	(3) क्षेत्रफळ / लांबीनुसार क्रम	1	481
	(4) धरणे	2	482
	(5) ऊर्जा प्रकल्प	1	483
	(6) धबधबे	3	484
	(7) नद्यांचा मैदानी / त्रिभूज प्रदेश	1	485
	(8) नद्यांचा वाहण्याचा मार्ग / प्रदेश / वस्त्या	1	486
	(9) वस्त्या	1	486
6.3	पर्वत, पठार, बेटे	13	489
	(1) पर्वत/शिखरे	5	490
	(2) टेकड्या	2	496
	(3) पठार/घाट	1	498
	(4) बेटे	3	499
	(5) किनारी प्रदेश	1	502
	(6) इतर	1	503
6.4	वने	4	504
6.5	मृदा आणि धूप	4	508
6.6	शेती / स्थलांतरित शेती / मासेमारी	8	510
	(1) उदरनिर्वाहक शेती	1	510
	(2) हिमालयीन शेती	1	511
	(3) स्थलांतरित शेती	1	512
	(4) मासेमारी	2	513
	(5) शेतीवर आधारित उद्योग	3	515
6.7	दळणवळण, भारतातील प्रमुख बंदरे	3	516
	(1) बंदरे	1	516
	(2) महामार्ग	1	516
	(3) रेल्वेमार्ग	1	517
6.8	उद्योग क्षेत्र	4	520
6.9	जमाती	1	522
6.10	सण, उत्सव, परंपरा	1	523
6.11	नैसर्गिक प्रदेश/ त्रिवार्थ वर्गीकरण	1	523
6.12	पर्जन्य	4	525
6.13	वस्त्या	2	530
6.14	लोकसंख्या	1	532
6.15	भारतातील खनिज संपत्ती	1	536

7 महाराष्ट्राचा भूगोल 540

7.1	नद्या/पठारे	11	543
7.2	खनिज संपत्ती	2	553
7.3	मृदा	2	556
7.4	महामार्ग	2	560
7.5	खडक	1	562
7.6	तालुके	1	563
7.7	लोकसंख्या	4	566
7.8	शेती	1	575
7.9	पर्जन्य / भूजल	2	576

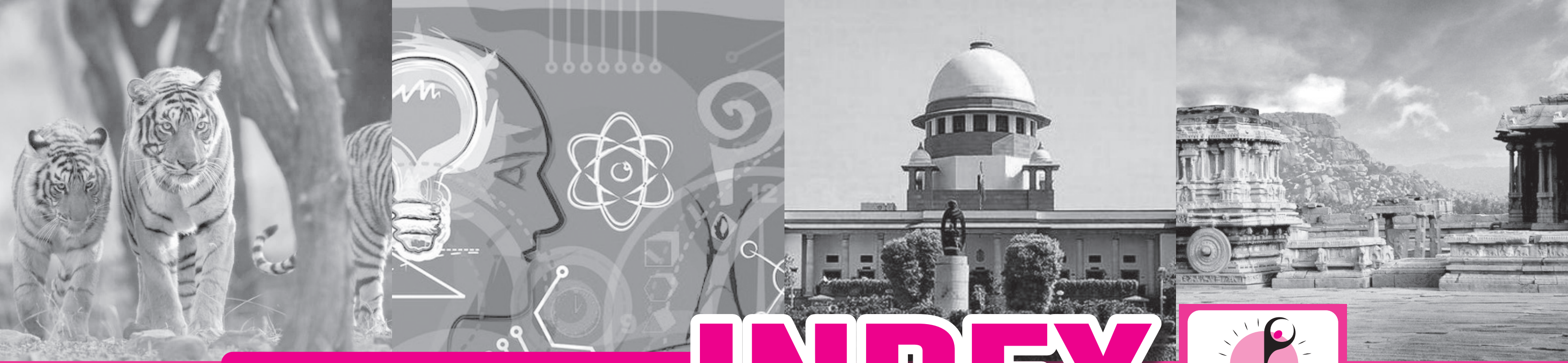

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

8	पर्यावरण		579
8.1	वातावरणातील विविध थर	3	580
8.2	वातावरण बदल/सिद्धांत	2	583
8.3	ओझोन - त्याचा परिणाम	7	586
8.4	जागतिक तापमान वाढ - हरितग्रह वायु	7	592
8.5	प्रदूषण/प्रदुषके	7	598
8.6	भारताचे प्रयत्न - कायदा व संस्था	11	601
8.7	जागतिक संस्था/प्रयत्न	3	607
8.8	जैवविविधता	7	612
	(1) जैवविविधता / प्रकार	4	612
	(2) ऱ्हासाचे घटक	1	614
	(3) संवेदनशील क्षेत्र /हॉटस्पॉट	2	615
8.9	अन्नसाखळी/परिसंस्था	11	617
8.10	अभयारण्ये	7	627
	(1) राज्ये – अभयारण्ये	5	627
	(2) स्थापना – प्रथम	1	633
	(3) विविध प्राण्यांसाठी प्रकल्प	1	633
8.11	नामशेष होत जाणाऱ्या प्रजाती (IUCN)	4	634
8.12	जागतिक वारसा स्थळे	1	636
8.13	नैसर्गिक संकटे	3	636

9	इतर प्रश्न		638
9.1	वस्त्या	4	638

PRAVIN C

PUBLICATION

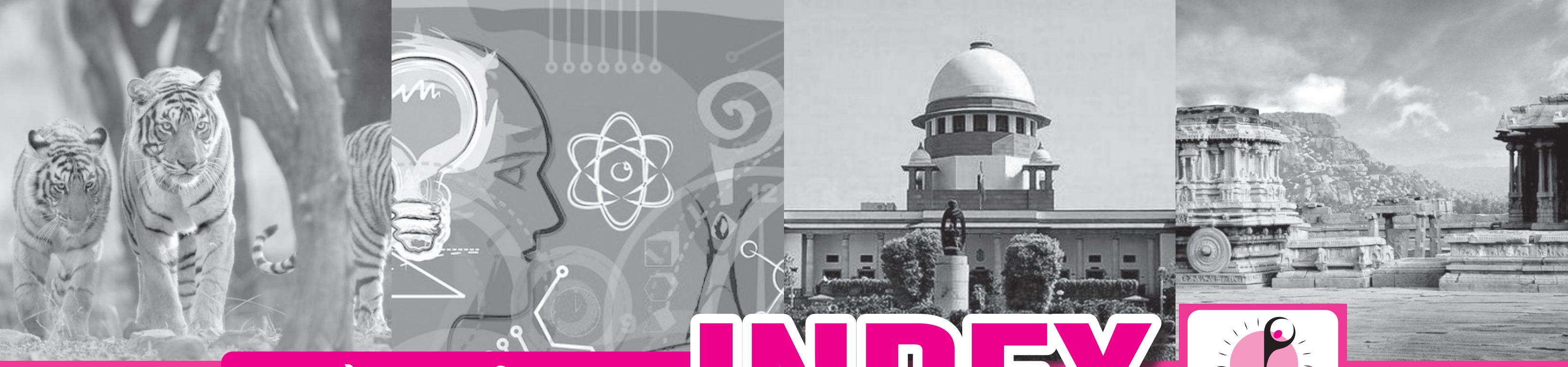

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

4 इतिहास विभाग 641

1 प्राचीन भारत 642

1.1	अश्मयुग - मानवनिर्मिती	2	643
1.2	ताम्रपाषाण संस्कृती	3	649
1.3	हडप्पा संस्कृती (BC2500 ते BC1750)	3	651
1.4	वैदिक कालखंड (BC1500 ते BC1000)	3	655
1.5	उत्तर वैदिक/महाजनपदे (BC1000 ते BC600)	7	657
1.6	मौर्य कालखंड (BC322 ते BC185)	7	666
1.7	बौद्ध धर्म/जैन धर्म - साहित्य	1	675
1.8	ग्रीक राजे - कुषाण	2	678
1.9	गुप्त कालखंड (इ.स. 319 ते इ.स. 550)	3	679
1.10	गुप्तोत्तर कालखंड	2	685
1.11	प्राचीन भारत - तत्त्वज्ञान / कला / स्थापत्य / साहित्य	4	686
1.12	प्राचीन भारतातील प्रवासी	1	688
1.13	दक्षिणेतील साम्राज्ये / राज्ये	3	689

2 मध्ययुगीन भारत 697

1	दिल्ली सल्तनत	9	697
1.1	गुलाम घराणे	4	697
1.2	खिल्जी घराणे	2	700
1.3	तुघलक घराणे	2	704
1.4	सय्यद घराणे	1	707
2	मुघल साम्राज्य	6	708
3	विजयनगर साम्राज्य	4	718
4	बहामनी राज्य/विविध शाह्या	1	723
5	राजपूत राजे	1	724
6	मराठा साम्राज्य	3	726
7	सुफी संत	1	727

3 आधुनिक भारत 729

1	ब्रिटिश सत्तेची स्थापना आणि संघर्ष	5	730
2	ब्रिटिशांचे आर्थिक धोरण	1	736
3	1857 चा उठाव	4	737
4	ब्रिटिश प्रशासन व्यवस्था	2	741
5	ब्रिटिशकालीन कायदे व्यवस्था	3	744
5.1	कायदे व्यवस्था	3	744
5.2	भारतात प्रातिनिधिक शासनाचा विकास		747

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

6	सामाजिक सुधारणा	37	751
6.1	भारत	1	751
6.2	महाराष्ट्र	15	753
6.3	महिला	6	767
6.4	दलित सुधारणा	5	771
6.5	ब्राह्मणेत्तर चळवळ/पत्रकारिता	3	776
6.6	मुस्लीमांमधील सुधारणा / इतर	1	778
6.7	वृत्तपत्रे/शिक्षण/व्यापार	4	780
6.8	काँग्रेसपूर्व राजकीय संघटना-तक्ते	2	784
7	स्वातंत्र्य चळवळ	51	788
7.1	काँग्रेस स्थापना	1	789
7.2	मवाळ युग (1885-1905)	7	791
7.3	जहाल युग (1905-1920)	10	795
7.4	गांधी युग (1920 ते 1947)	33	807
	1) महात्मा गांधीजींच्या सुरुवातीच्या चळवळी	2	807
	2) रौलेट कायदा/खिलाफत चळवळ/असहकार चळवळ	2	810
	3) स्वराज्य पार्टी / सायमन कमिशन / नेहरू रिपोर्ट / संपूर्ण स्वराज्य	5	813
	4) सविनय कायदेभंग / जागतिक महामंदीचा परिणाम	10	818
	5) गांधी-आयर्विन करार / गोलमेज परिषदा	1	824
	6) फैजपूर अधिवेशन (1936)	1	825
	7) चले जाव आंदोलन / प्रतिसरकारे		825
	8) क्रिप्स मिशन / कॅबिनेट मिशन / घटनानिर्मिती	1	826
	9) भारताची स्वातंत्र्याकडे वाटचाल	2	827
	10) पं. जवाहरलाल नेहरू यांचा सहभाग	2	828
	11) परकीय व्यक्ती / महिला यांचा स्वातंत्र्यलढ्यातील सहभाग	1	829
	12) संस्थानांचे विलिनिकरण	1	830
	13) भारतीय उद्योग / व्यापार वृद्धी	1	831
	14) महाराष्ट्रातील घडामोडी / व्यक्ती	1	831
	15) इतर महत्त्वाच्या घडामोडी	3	831
8	क्रांतिकारी चळवळ	6	833
9	नेताजी सुभाषचंद्र बोस	2	838
10	फुटिरतावादी चळवळ	4	840
11	साम्यवादी चळवळ / शेतकरी / कामगार	4	844
12	शिक्षण सुधारणा	2	847
13	स्वातंत्र्योत्तर भारत	13	847
14	संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ	6	851

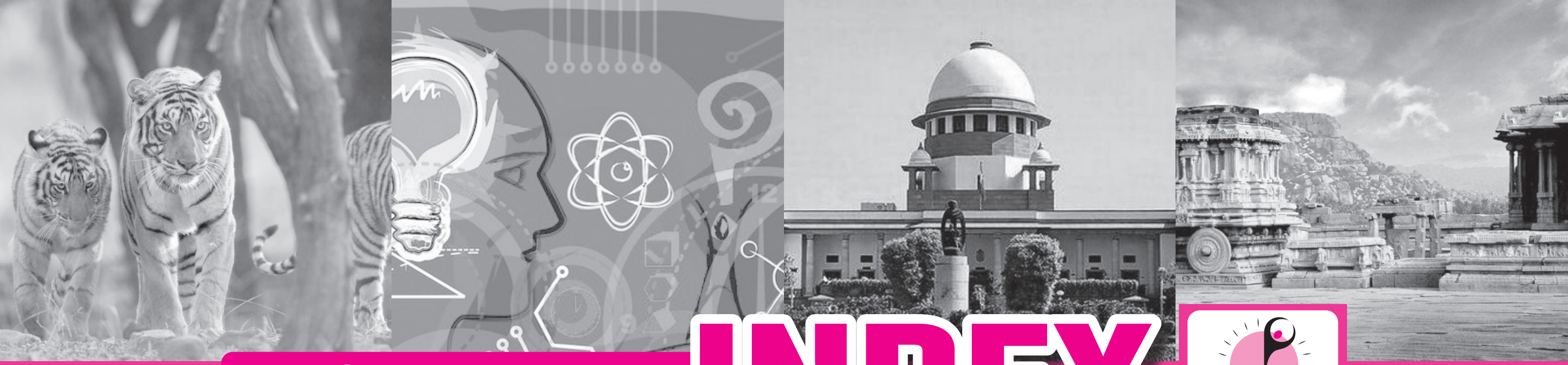

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

5 विज्ञान विभाग 857

1 भौतिकशास्त्र 858

1.1	राशी आणि राशींचे मापन	2	859
1.2	गती व गतीचे नियम	2	860
1.3	कार्य व शक्ती	6	861
1.4	ऊर्जा आणि दाब	4	863
1.5	उष्णता व तापमान	8	865
1.6	बल व बलाचे प्रकार	3	868
1.7	ध्वनी व तरंग	10	869
1.8	प्रकाश, भिंग व आरसे	14	874
1.9	विद्युतधारा	4	880
1.10	चुंबक	1	882
1.11	विद्युत चुंबकीय पट्टा	7	884
1.12	किरणोत्सारीता	7	887
1.13	शोध व पुरस्कार	4	890
1.14	खगोलशास्त्र	3	892

2 रसायनशास्त्र 896

2.1	द्रव्य, पदार्थ अवस्था आणि अवस्थांतर	6	896
2.2	अणुसंरचना	8	898
2.3	मूलद्रव्य, आर्वतसारणी व समस्थानिके	14	902
2.4	धातू व अधातू	13	910
	1) धातू	7	910
	2) अधातू	6	914
2.5	संयुगे	2	917
2.6	आम्ल, आम्लारी, क्षार	13	918
2.7	रासायनिक अभिक्रिया	13	925
2.8	कार्बन, कार्बनी संयुगे	14	932
2.9	दैनंदिन रसायनशास्त्र	4	939
2.10	बहुवारिके (प्लास्टिक)	2	942
2.11	इतर	1	943

3 प्राणीशास्त्र 945

3.1	पेशी, उती व रचना	6	945
3.2	वर्गीकरण	7	951
3.3	ग्रंथी, संप्रेरके आणि विकरे	8	955
3.4	पचनसंस्था	4	964
3.5	उत्सर्जन संस्था	5	967
3.6	श्वसन	7	972
3.7	अस्थिसंस्था	6	978
3.8	स्नायू	1	981
3.9	जीवाणू, विषाणू, परपोषी	5	982
3.10	प्रजनन	1	984
3.11	रक्ताभिसरण	2	985

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा

INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

3.12	हृदय	1	986
3.13	रक्त	3	989
3.14	जनुकशास्त्र	7	992
3.15	मानवी उत्क्रांती	3	996

4 वनस्पतीशास्त्र 1000

4.1	वर्गीकरण-संशोधन	5	1000
4.2	वनस्पती अवयव	3	1004
4.3	वनस्पती औषधी उपयोग	4	1006
4.4	वनस्पती वाढ व संप्रेरक न्यूट्रियंट	6	1008
4.5	पोषणद्रव्ये	2	1011
4.6	रोग	4	1012

5 आरोग्यशास्त्र 1015

5.1	आहार व पोषण द्रव्य	6	1015
5.2	मानवी रोग व व्याधी	9	1020
5.3	उपचार पद्धती/शासनाचे कार्यक्रम	3	1024

6 विज्ञान व तंत्रज्ञान 1027

6.1	अणुऊर्जा	3	1027
6.2	टेलिफोन	3	1028
6.3	उपग्रह तंत्रज्ञान	12	1029
6.4	जैव तंत्रज्ञान	3	1035
6.5	मेडिकल तंत्रज्ञान	3	1036
6.6	क्षेपणास्त्र	3	1037
6.7	लेझर	1	1039
6.8	इतर	2	1039
6.9	संगणक	5	1040
6.10	महत्त्वाचे तक्ते		1042

6 चालू घडामोडी विभाग 1047

1 महाराष्ट्र 1050

1.1	नवीन योजना	5	1050
1.2	शेती	2	1051
1.3	कायदे अधिनियम	1	1051
1.4	पुरस्कार	2	1052
1.5	महत्त्वाचे वर्ष/शतक	1	1052
1.6	संस्था/प्राधिकरण	1	1052
1.7	राजकीय	2	1052
1.8	अर्थसंकल्प	1	1053

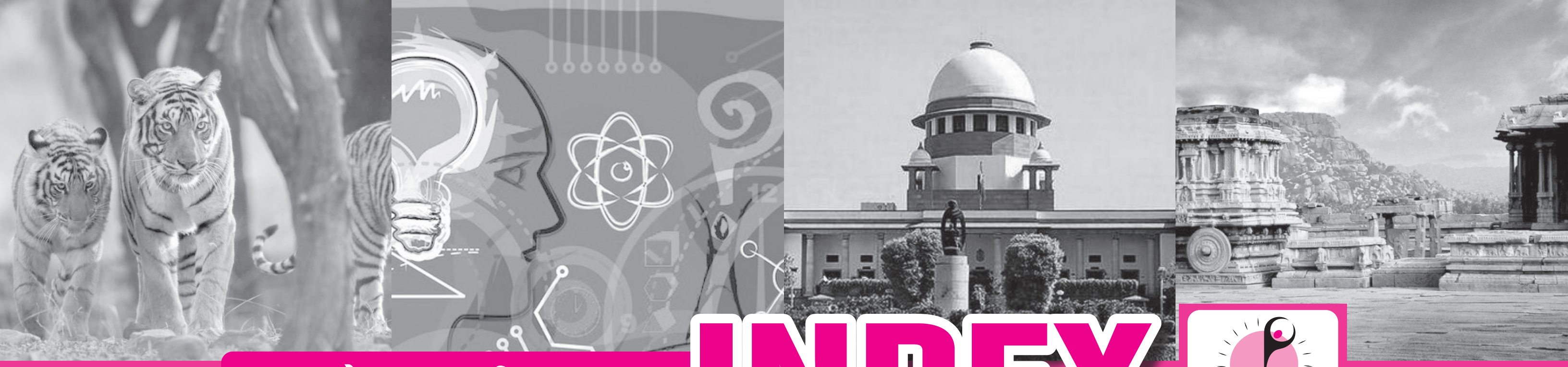

राज्यसेवा (पूर्व) परीक्षा INDEX

PRAVIN C PUBLICATION

2 भारत 1054

2.1	नवीन योजना	7	1055
2.2	कायदे व अधिनियम	9	1056
2.3	महत्त्वाचे व्यक्ती (मृत्यू) / निवड / नियुक्ती	15	1058
2.4	राज्यनिर्मिती	1	1060
2.5	दळणवळण प्रगती	4	1060
2.6	पुरस्कार	10	1061
2.7	नवीन धोरण	3	1063
2.8	आर्थिक घडामोडी	9	1064
	(1) आरबीआय/बँकिंग	3	1064
	(2) उद्योग निवड	2	1064
	(3) वित्त आयोग	2	1065
	(4) आंतरराष्ट्रीय	1	1065
	(5) अर्थसंकल्प	1	1065
2.9	राजकीय घडामोडी	7	1065
	(1) निवडणूका	2	1065
	(2) वाद/निर्णय	3	1065
	(3) पंतप्रधान	1	1066
	(4) योजना	1	1066
2.10	न्यायालये	3	1066
2.11	संरक्षण/अंतराळ मोहिमा	7	1067
2.12	खेळ	10	1068
2.13	पर्यावरण	5	1070
2.14	आरोग्य	3	1070
2.15	साहित्य/चित्रपट/पुस्तके	9	1071
2.16	सांस्कृतिक-सण/उत्सव/नृत्य	10	1072
2.17	आयोग-शिक्षण/कृषी	2	1074
2.18	सांख्यिकी	1	1075
2.19	परराष्ट्र धोरण/नीती-घडामोडी	3	1075
2.20	दिवस/सप्ताह/शतक	1	1076
2.21	इतर व्यक्ती/ठिकाण/घटना	5	1076
2.22	भारत इतर	3	1077

3 जागतिक घडामोडी 1078

3.1	युनो आणि इतर संघटना	11	1078
3.2	जागतिक पुरस्कार	12	1079
3.3	महत्त्वाचे व्यक्ती व संस्था	11	1081
3.4	राजकीय घटना/वाद	8	1082
3.5	संरक्षण/ संघटना	7	1084
3.6	खेळ	6	1084
3.7	परिषदा	4	1086
3.8	दिवस/शतक/खेळ	2	1086
3.9	विज्ञान-तंत्रज्ञान	1	1087
3.10	खगोलशास्त्र	1	1087
3.11	निर्देशांक	1	1087